

άψιμαχίας. Άλλ' ἡ Κυρία Δελωναίητο πολυάσχολος, ἐμόναζε, δὲν εἶχε πολλὰς σχέσεις, ἐνὶ λόγῳ ἦτο πτωχὴ καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ ν' ἀσπασθῇ τις τὴν χεῖρα της. Οὐχὶ ὅτι ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἔκτεθειμένην εἰς κίνδυνον. Άλλὰ τί θὰ συνέβαινεν, ἂν αὐτοίν οἱ Βαλεντίνος τῇ ἑζομολογεῖτο τὸν ἔρωτά του, ἢν μεθαύριον ἡναγκάζετο νὰ τῷ κλείσῃ τὴν θύραν καὶ ἂν ἀντιμεθαύριον μετεμελεῖτο διὰ τοῦτο; Δὲν θὰ ἡναγκάζετο ν' ἀμελήσῃ τὸ ἔργον της; Ἐπειτα τί θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος; Μία γυνὴ, ζῶσα μόνη, εἶναι πλέον τῶν λοιπῶν ἔκτεθειμένη καὶ πρέπει νὰ προσέχῃ περισσότερον. Ή Κυρία Δελωναίη ἀπεφάσισε καὶ γελοίᾳ ἀκόμη νὰ φανῇ, ἄλλὰ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Βαλεντίνον, πρὶν διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν της. Πίθελε λοιπὸν νὰ τῷ ὄμιλήσῃ, ἀλλ' αὐτὴ ἦτο γυνὴ καὶ ἐκεῖνος ἦτο παρών.

(Ἀκολουθεῖ.)

ALFRED DE MUSSET.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΤΟ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

I

Οτε κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1861 ἐμάθαμεν ἐκ τῶν εὑρωπαϊκῶν ἐφημερίδων ὅτι ἀρχαιολόγοι τινὲς Γερμανοὶ ἐμέλλον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως τὰς Ἀθήνας, ἵνα ἐπιτοπίας σπουδάσωσι λεπτομερῶς τὴν τοπογραφίαν τῆς χώρας ταύτης καὶ τὰ διεκθαέντα λείψανα τῶν ἀρχαίων λαμπρῶν οἰκοδομῶν, πρέπει νὰ ὅμολογήσωμεν ὅτι μᾶς κατέλαβεν ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐπιτοπίας τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἐκ πείρας γινώσκοντας, ὅτι μόνον μετὰ πολυχρόνιον διαμονὴν ἐν τῇ ἐνδέξιᾳ ταύτη χώρᾳ, καὶ μετὰ ἐπιμελεστάτην ἔξετασιν τῶν διασωθέντων ἡδύνατο τις ἴσως νὰ ἔξαγαγῃ νέα τινα διδόμενα εἰς λύσιν πολλῶν καὶ διαφόρων σπουδαίων τῆς ἀρχαιολογίας ζητημάτων, ἐνῷ ὁ ἐπί τινας μόνον μῆνας τὴν χώραν ταύτην καὶ ἰδίως τὴν τοῦ Κέρκροπος καὶ τοῦ Θησέως πόλιν ἐπισκεπτόμενος μόλις γενικὴν εἰκόνα αὐτῶν ἡδύνατο νὰ συλλάβῃ. Τούτου ἔνεκα μετ' ἀνυπομονησίας περιεμένομεν νὰ μάθωμεν ποιοὺς ἥτεν οἱ ἀρχαιολόγοι οὗτοι. Εἴς ἐπιζοῦταις δὲ φίλους ἐμάθομεν μετὰ θετικότητος ὅτι οἱ μὲν Βέττικερ ἥρχετο δι' ἑξόδων τῆς τοῦ Βερολίνου Ακαδημίας, οἱ δὲ ἀρχιτέκτων Στράκκος ὥς καὶ οἱ καθηγητὲς τοῦ τῆς Γοττίγγης Πανεπιστημίου. Εργέστος

Κούρτιος καὶ ὁ Ἐλβετὸς καθηγητὴς Φίσχερ δι' ιδίων ἑξόδων, παρακολουθούμενοι πρὸς τούτους ὑπὸ τινῶν τῶν μαθητῶν τῶν, πρὸς ταχυτέραν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι, οἱ ἀνυπομόνως περιμενόμενοι ἔφθασαν ἐνταῦθα περὶ τὰ τέλη τοῦ Ιανουαρίου τοῦ 1862· καὶ ἔκαστος αὐτῶν ἀμ' ἀφικόμενος ἐτράπη πρὸς τὰ ιδίως ἐνδιαφέροντα αὐτῷ· οἱ μὲν Βέττικερ καταμετρῶν καὶ σχεδίαζων τὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως διασωθέντα λείψανα τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν, οἱ δὲ Κούρτιος περιερχόμενος τὰ διάφορα τῶν Ἀθηνῶν μέρον πᾶν διασωθέντα λείψανον τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐστησίου· οἱ Φίσχερ συνεπλήρωι, ἃς πρὸ δεκαετίας σχεδὸν εἶχε λάβει σημειώσεις. Τέλος δὲ οἱ Στράκκος, οἱ τὰς Ἀθήνας ἐπισκεφθεὶς σχεδὸν μόνον ἵνα καταμετρήσῃ τὸν τόπον ὅπου τὸ πάλαι ἔκειτο τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, καὶ τὰ διασωθέντα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ μὴ διασωθέντα λείψανα τοῦ θεάτρου τούτου, περιήρχετο καθ' ἔκαστην τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως εἰς μάτην ἀναπολῶν τὴν ἀρχαίαν λαμπρότητα τῆς θέσεως ἐκείνης. Τίς δὲν εἶδε τὸ ισχνὸν γερόντιον, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς βακτηρίας του καὶ ἀκαμάτως πάντα λίθον καταμετροῦν; ή τίς, τῶν εύτυχησάντων νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, δὲν ἐθρήνησε μετ' αὐτοῦ τὴν παντελῆ καταστροφὴν τοῦ λαμπροτάτου τῆς ἀρχαιότητος θεάτρου, ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποίου ἔλλοτε τὰ ὕψιστα παρίσταντο ἔργα τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, ἐπικροτούμενα ὑπὸ τοῦ εὐφεστάτου τῶν ἀκροατηρίων; Καὶ ὅμως οὐδεὶς ποτε ἤθελε πιστεύει, ὅτι τὸ γερόντιον ἐκεῖνο ἐπέπρωτο ν' ἀνεύρῃ τὰ πρὸ αἰώνων κεχωμένα λείψανα τοῦ θεάτρου, οὐδεὶς ποτε ἐφαντάσθη, ἀφοῦ τοσάκις ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἐγένοντο ἀποιειρατήριοι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τε τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐνταῦθα ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας χωρίς οὐδὲ ἵχνος αὐτοῦ νὰ εὑρεθῇ, ὅτι τοσαῦτα ἀκόμη λείψανα τοῦ θεάτρου ἐκάλυπτεν τὸ χῶμα, ὅπερ μὴ θελήσαν νὰ ἀποκαλύψῃ τοὺς θησαυρούς του ἥμιν τοῖς μὴ ἐπαξίως ἐκτιμῶσιν αὐτοὺς, ἤθελησε διὰ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης νὰ καταστήσῃ ἔνδοξον τὸν ἄνδρα, ὅστις πρὸ παντὸς ἄλλου καὶ πλείστους κατέβαλε χόπους καὶ τὰ μέγιστα ἡσχολήθη περὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θέατρα.

Καὶ οἱ πλεῖστοι μὲν τῶν ἐνταῦθα ἀποδίδουσι τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην εἰς τὰς γνώσεις τοῦ γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος, λέγοντες ὅτι οὗτος διὰ τῶν καταμετρήσεων τοῦ τόπου ἡδυνήθη νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἀκριβῆ τοῦ θεάτρου θέσιν, προσθέτοντες ὅτι

μετὰ μαθηματικῆς ἀκρίβειας προειπεν οὐ μόνον τὴν θέσιν ἄλλα καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἵσως καὶ ὥραν καθ' ἥν ἐμελλε νὰ ἀνευρεῖῃ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἑδώλιον. Καὶ δύμας πασίδηλον εἶναι, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγγλου περιηγήτο, τοῦ Chanderler οὐ μόνον ἡ θέσις αὐτοῦ τούτου τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένοις γνωστὴ ἦν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ ἡδύνατό τις νὰ προσδιοίσῃ. Ἰνα δὲ ὁ ἀναγνώστης πεισθῆ ἔτι μᾶλλον περὶ τοῦ τυχαίου τῆς ἀνακαλύψεως, θέλομεν ἐν συντόμῳ ἔξιστορήσει αὐτὴν ὡς εὔτυχίσαντες νὰ παρευρεθῶμεν τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετὰ τοῦ Στράκκου εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνασκαφῆς. Ήτον ἡ εἰκοστὴ τρίτη τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ἕορτὴ τοῦ Φριδερίκου, βασιλέως τῆς Πρωσίας, ὡς εἶπεν ἡμῖν ὁ Στράκκος. Πρὸ τεσσάρων ἥση ἡμερῶν εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀνώρυξις λάκκου ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἔκτεινομένου εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς θεσσαρος ταύτης. Ός καθ' ἐκάστην ἔπραττον, οὕτω καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπεσκέφθη περὶ τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν τὸν τῆς ἀνασκαφῆς τόπον. Εὔρον δὲ τὸν Στράκκον κατηφῆ, ἐπιστατοῦντα τὴν ἀνασκαφήν. Τὸν ἡρώτησα περὶ τοῦ αἵτιού τῆς ἀθυμίας του, καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι ὀλίγας σχεδὸν πλέον ἐλπίδας ἔτρεφε περὶ ἀνευρέσεως λειψάνων τοῦ ἀρχαίου Διονυσιακοῦ θεάτρου, διότι κατὰ τὰς καταμετρήσεις αὐτοῦ εἰς βάθος περίπου δύω μέτρων ἐπρεπε ν' ἀναφανῶσι τὰ ἑδώλια τοῦ θεάτρου, καὶ ἐνῷ ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ λάκκου εἶχεν ἥση προχωρήσει εἰς βάθος περίπου δύω μέτρων οὐδὲν εἰσέτι ἵχνος εἶχε φανῆ. Τούτου ἔνεκα ἐσκέπτετο ὁ Στράκκος ἐντὸς ὀλίγου νὰ διατάξῃ τὴν διακοπὴν τῆς ἀνασκαφῆς ὡς μάτην κοπιάζων καὶ ἀδίκιας δαπανῶν. Ἐνῷ δὲ τοιαῦτα πρὸς ἐμὲ ἔλεγε, προσεκλήθη οὗτος ἐργάτου νὰ καταβῇ ἐντὸς τοῦ λάκκου, ἵνα ἰδῃ μέγαν τινα λίθον, ὃν εἶχον ἀνεύρει. Κατέθημεν ἀμφότεροι ἐντὸς τοῦ λάκκου καὶ καθαρίσαντες τῶν χωμάτων τὸν λίθον ἐπείσθημεν εὐθὺς, ὅτι ὁ λίθος οὗτος τῶν πωρίνων εἰς Πειραιὰ ἀνωρυττομένων ἀπετέλει μέρος τῶν ἑδωλίων τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, καὶ ὅτι εἶχε διασωθῆ εἰς τὴν ἀρχικήν του θέσιν. Περιττὸν νομίζω νὰ περιγράψω ἐνταῦθα τὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἀγαθοῦ γέρουτος ὡς καὶ τὸν ἐμὸν, τοσοῦτον μόνον λέγω, ὅτι καθήτας ὁ Στράκκος ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου, μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς εἶπεν «Ιδού εἴκοσι παρηλθόν περίπου ἑκατονταετηρίδες ἀφότου οὐδεὶς θνητὸς ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου τούτου, ἐφ' οὐ τὸ πάλαι βεβαίως εἰς τῶν ἐνδόξων τῶν Ἀθηνῶν κατοίκων καθήμενος,

ἔθαύμαζε καὶ ἐπεκρότει τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εύριπίδου.»

Η ἀνασκαφὴ τοῦ λάκκου ἐπροχώρησε πρὸς μεσημβρίαν καθ' ἐκάστην νέα ἀνεκαλύπτοντο ἑδώλια· ἀπειρον πλῆθος θεατῶν καθ' ἐκάστην ἐπλήρου τὸν τῆς ἀνασκαφῆς τόπον· νέοι καὶ γέροντες, πλούσιοι καὶ πένητες, ἀνδρες καὶ γυναικες διεδέχοντο ἀλλήλους, θαυμάζοντες τὰ εύρεθέντα, μετ' ἀνυπομονησίας περιμένοντες νὰ ἴδωσι τὰ εύρεθνομενα· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ὡραίου φύλου αἱ τολμηρότεραι ἐπεχείρουν πολλάκις νὰ καταβῶσι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀγωρυττομένου λάκκου, μὴ δυνάμεναι, ὡς γνήσιαι τῆς κοινῆς αὐτῶν μητρὸς θυγατέρες, ἐκ τῆς περιεργείας αὐτῶν νὰ περιμένωσι αἰσιωτέρους καιρούς, ἀλλὰ τὰ πάντα θαυμάζουσαι κατεδέχοντο πολλάκις νὰ ἀποτείνωσιν ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς ὀλίγους μὲν παριστωμένους ἀρχαιολόγους πλείστους δὲ ἀρχαιολογοῦντας, οἵτινες, ὡς φαίνεται, μὴ συνειθισμένοι νὰ ἐλκύωσι τὴν προσοχὴν τῶν ὡραίων κυριῶν οὐκ ὀλίγον ἐπὶ τοῦτο ἐμεγαλοφρόνουν· ὁ δὲ ἀγαθὸς Στράκκος ἀείποτε παρευρίσκετο, τοῖς μὲν τὰ εύρεθέντα ἔξιγῶν, τοὺς δὲ συμβουλεύμενος, τοῦ μὲν τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς ἀποδεχόμενος, τὸν δὲ παρηγορῶν ὅτι δὲν ήττυχησεν αὐτὸς ν' ἀνακαλύψῃ τὰ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου λείψανα, λησμονῶν καὶ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου καὶ ἵσως πολλάκις καὶ αὐτὸν τὸν ὅπνον, τῶν ἐργατῶν διὰ καλοῦ τρόπου τὸν ζῆλον ἀναπτερῶν, ὡς ἀνυπομόνως τὴν πρόσδον τῆς ἀνασκαφῆς περιμένων. Τοιοῦτον ἐν ὀλίγοις εἶναι τὸ ιστορικὸν τῆς σπουδαίας ἀνακαλύψεως. Ή δὲ ἀνασκαφὴ προχωρήσασα σχεδὸν ἐφ' ἀπασαν τὴν τοῦ θεάτρου ἔκτασιν ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος διαπάνη τῆς ἐνταῦθα ἀρχ. ἐταρίας, μέλλει ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀπαλλάξῃ τῶν ἐπικειμένων χωμάτων πᾶν διασωθὲν ἵχνος τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν ἐν Ἑλλάδι θεάτρων.

II.

Η ἀρχὴ τοῦ δράματος, ὡσπερ ἐν γένει σχεδὸν ἡ ἀρχὴ πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης, καλύπτεται ὑπὸ τοῦ βαθέως σκότους τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς ιστορίας χρόνων, ὅτε τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος βαθμηδὸν ἀποτινάσσον τὸν πέπλον τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας, γιγαντιαίους βήμασι ὥδειν πρὸς τὸ ὄψος τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοὸς, ὅπου καὶ κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους οὐδὲν ἔθνος ἡδυνήθη νὰ φάσῃ αὐτό. Σκοτειναὶ καὶ ἀσφεῖς μαρτυρίαι ἀρχαίων τινῶν συγγραφέων, διαλαμβάνουσιν ἀμυδρὰς πως περὶ χωρῶν ἀνδρῶν, περιερχομένων κατὰ τὰς τοῦ

Διονύσου ἑορτὰς ἡ ἵσως καὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς ἄλλων θεοτήτων, τὰς ἀγυιὰς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰ πέρι χωρία καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν χρονιοῦ, ἀδόντων εἰς τιμὴν τῆς θεότητος, ἡς τὴν ἑορτὴν ἐπανηγγύριζον. Οἱ χοροὶ οὗτοι ὡς εἰκὸς θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχὴ τοῦ δράματος, διότι οἱ ὑποκριταὶ ἀδόντες εἰς τιμὴν τῆς θεότητος συνήθως ἀντεπροσώπουν πρόσωπα τινα. Τὸ δρᾶμα, νεώτερον τῆς τε ἐπικής καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως συνήνωσε τὰ δύω τχύτα τῆς ποιήσεως εἰδὴ εἰς ἐν, καὶ οὕτω κατέστη αὐτοτελές τι περιλαμβάνον τὴν τε ἐνεργητικὴν, τὴν ἐπικὴν καὶ τὴν παθητικὴν, τὴν λυρικὴν ποίησιν· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εὐλόγως θεωροῦνται ὡς οἱ ἐφευρεταὶ τοῦ εἰδούς τούτου τῆς ποιήσεως, τοῦ ιδίως ἀρμόζοντος εἰς τὸ ζωηρὸν τοῦ πνεύματος αὐτῶν. Διάφορα ὄνόματα δραματικῶν ποιητῶν ἀναφέρονται, ἀκμασάντων πρὸ τῶν μηδικῶν χρόνων, περὶ οὐδενὸς ὅμως τούτων θετικὸν τι γινώσκομεν. Πρῶτος ὁ Αἰσχύλος διὰ τοῦ δαιμονίου αὐτοῦ νοὸς ἡδυνήθη νὰ ἀναδεῖξῃ τὴν δραματικὴν ποίησιν τοιαύτην, ὡς νὰ κατέχῃ ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Καὶ αἱ Ἀθῆναι, ὡς ἐν γένει αἱ πλεῖσται τῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πόλεων εἴχον κατ’ ἀρχὰς ἔγινον θεάτρον. Τοῦ θεάτρου ὅμως τούτου οὐδὲν σαφὲς γνωρίζομεν, μήτε πότε ἀνηγέρθη, μήτε τίνι τρόπῳ κατεσκευασμένον ἦτον, οὔτε ἐν γένει ποὺ ἔκειτο· τὸ μόνον ὅπερ περὶ αὐτοῦ μανθάνομεν παρὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων εἶναι, ὅτι κατέπεσεν ἐνῷ παρίστατο δρᾶμα ἀρχαιοτάτου τινος ποιητοῦ, τοῦ Πρατίνα τοῦ ἀκμάσαντος περὶ τὰ 500 π. Χρ. ἵσως δὲ πρὸς τούτοις δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἔκειτο εἰς τὴν αὐτὴν περίπου θέσιν, ὅπου μετ’ ἔπειτα ὡδορήθη τὸ λίθινον, ὡς τῆς θέσεως ταύτης πάντα τὰ προσόντα παρεχούστης εἰς πολύωρον ἐν ὑπερθέρμῃ διαμονὴν τῶν ἀκροατῶν, μεσημβρινῆς οὔσης καὶ μὴ ἐκτεθειμένης εἰς τοὺς ἐκ βορρᾶ πνέοντας ψυχροὺς ἀνέμους ὡς μέγιστον δὲ προτέρημα τῆς θέσεως ταύτης θεωροῦμεν καὶ ὅτι ἦν τότε ἡ κεντρικωτάτη ἀπασῶν εἰς ἐποχὴν καθ’ ἥν, ὡς γιγνώσκομεν, ἡ τῶν Ἀθηνῶν πόλις ιδίως ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ταύτης πλευρᾶς τῆς ἀκροπόλεως ἔξηπλουτο. Εἴκοσι περίπου ἔτη ἐμενον αἱ Ἀθῆναι ἄνευ θεάτρου, εἰς ἐποχὴν καθ’ ἥν, μετὰ τὰς ἐνδόξους ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι μάχας, ἡ τῶν Ἀθηνῶν πόλις κατέστη σωρὸς ἐρειπίων. Καὶ ἡ πρωτίστη φροντὶς τῶν Ἀθηναίων ἀφοῦ ἐσκέψθησαν περὶ τῶν πρώτων ἀναγκῶν τοῦ βίου, ἦτον ἡ ὠκοδόμησις νέου καὶ εὑρυτέρου λιθίνου θεάτρου· διότι ὁρθῶς σκεπτόμενοι ἐθεώρουν τὸ θεάτρον ὡς ἐν τῶν λυριώ-

τέρων διδασκαλείων εἰς μόρφωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς καὶ εἰς ἡμίκινοις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διονύσου εἴχον αὐτά, ὡς καὶ ιδίως τὸ τῶν Ἀθηνῶν θεάτρον ἐθεωρεῖτο οὕτως εἰπεῖν ιερὸν τῆς θεότητος ταύτης. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 70ης Ὁλυμπιάδος ἥρχισεν ἐπὶ Θεμιστοκλέους ἡ οἰκοδόμησις τοῦ μεγίστου τούτου λιθίνου θεάτρου, τοῦ πρώτου τοιούτου εἰδούς ἐν Ἑλλάδι, καὶ μόλις μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα περίπου ἑταῖρον κατὰ τὴν 90ην Ὁλυμπιάδα, ταμίου ὄντος Δυκούργου τοῦ ὅρτορος ἀπεπερατώθη ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνεκαίνισθη αὐτό. Ολίγιστοι ὅμως σχετικῶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρουσι τὸ θεάτρον τοῦτο, καὶ ἀπαντεῖς δι’ ὀλίγων μόνων λέξεων· καὶ οἱ μὲν πρὸ τοῦ Παυσανίου συγγραφεῖς οὐδὲ κἀν ἐνθυμοῦνται ὅτι τοιούτου εἰδούς οἰκοδόμημα ὑπῆρχεν εἰς Ἀθήνας, ὁ δὲ Παυσανίας αὐτὸς, ὁ περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας μετὰ Χρ. ἐκατοντοετηρίδος τὴν Ἑλλάδα ἀπασαν καὶ πλείστας ἄλλας γεννιτιαζούσας χώρας περιειλθὼν, καὶ λεπτομερῶς εἰς δέκα βιβλία τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ ἀξιοθαύματα αὐτῆς περιγράψας, δι’ ὀλίγων μόνων λέξεων τὸ θεάτρον τοῦτο ἀναφέρων ὑπενθυμίζει τοὺς Ἀθηναίους ὅτι ἐντὸς τοῦ Διονυσιακοῦ αὐτῶν θεάτρου ἐστημένα ἦσαν τὰ ἀγάλματα τῶν διασημοτέρων τραγικῶν καὶ κωμικῶν ποιητῶν, ὡς καὶ τινῶν ἀφανεστέρων. Καὶ Δίων ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Φιλόστρατος ἐλίγα τινὰ περὶ τοῦ θεάτρου τούτου λέγουσιν· ὡστε μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγγλου περιηγητοῦ, τοῦ Chandler καὶ περὶ αὐτῆς τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐδιχογόμων οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι.

Άλλὰ καὶ οἱ νεώτεροι τῶν περιηγητῶν, οἱ ἀπὸ τῆς δεκάτης πέμπτης ἐκατονταετηρίδος τὴν Ἑλλάδα καὶ ιδίως τὰς Ἀθῆνας ἐπισκεψάντες οὐδὲν αὐτοῦ ἔχοντες διότι, ὡς καθαρῶς ἐκ τῆς ἐξιάτριας γε ομένης ἐνταῦθα ἀνασκαφῆς ἐφάνη, σχετικῶς εἰς ἀρχαίαν ἀκόμη ἐποχὴν, πιθανῶς μετὰ τὴν τετάρτην μετὰ Χριστὸν ἐκατονταετηρίδα ἥρχισεν ἡ κατακάλυψις τῶν λειψάνων αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀκροπόλεως καταρρέοντων χωμάτων, ὡστε τὴν σήμερον εἰς βάθος ἐννέα σχεδὸν γαλλικῶν μέτρων εὑρέθη τὸ τῆς ὀρχήστρας ἀρχαῖον λιθόστρωτον ἔδαφος. Τούτου ἐνεκα, ὅτε κατὰ τὰ τέλη τῆς παρεκθύνσης ἐκατονταετηρίδος ἥρχισαν οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης νὰ ἀσχολῶνται· ιδίως εἰς τὴν μελέτην τῆς τῶν Ἀθηνῶν τοπογραφίας εἰς μάτην ἐζήτουν ἔχοντας ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφερούμενοι θεάτρου τούτου, πολλοὶ δὲ αὐτῶν, ὡς λ. χ. ὁ διάσημος Ἄγγλος ἀρχιτέκτων Στούαρτ, ἐξέλαθον ὡς

τοιαυτά τὰ διασωθέντα λείψανα τοῦ πολὺ μεταγενεστέρου ώδειου τοῦ Μήραδου τοῦ Ἀττικοῦ. Πρώτος ὁ Chandler, ὃς ἥδη ἐβρέθη, κατὰ τὰ 1765 προσδιώρισεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν τοῦ θεάτρου ὅδηγούμενος ἀπὸ τὰ ἵχνη τὰ ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὴν Παναγίαν Σπηλιώτισσαν διασωζόμενα.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφοῦ κακὴ μοίρᾳ διὰ τὰ ἔτι κεχωσμένα λείψανα ἀρχαιάς ἑλληνικῆς τέχνης, αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο πρωτεύουσα τοῦ μικροῦ ἡμῶν βασιλείου, τὰ πλείστα μὲν τῶν πέριξ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ιδίως τῶν πρὸς Βορρᾶν αὐτῆς μέρη, ὅπου πιθανῶς πλείστα καὶ σπουδαῖα τῆς ἀρχαιᾶς τέχνης λείψανα ἐντὸς τοῦ χώματος ἐνυπάρχουσιν, ἔνεκα τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀνεγερθεισῶν ιδιωτικῶν οἰκοδομῶν κατέστησαν ἄχροντα τῇ ἐπιστήμῃ, διότι ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία τακτικὴ ἀνασκαφὴ τῶν μερῶν τούτων δύναται νὰ γίνηῃ· ἡ θέσις ὅμως ἐφ' ἓτις τὸ Διονυσιακὸν θέατρον τὸ πάλαι ἔκειτο, ὡς μὴ κατοικουμένη, εὔκόλως ἀποδύνατο νὰ ἀνασκαφῇ. Καὶ τῷ ὅντι πολλάκις ἐνταῦθα ἐγένοντο ἀποπειρατήριοι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τε τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀρχ. ἔταιρίας· αἱ ἀνασκαφαὶ ὅμως αὗται ἀξίποτε ἀτελεῖς ἐμειναν, ἐνίστε μὲν δι' ἔλλειψιν τῶν εἰς ἐντελῆ τοῦ θεάτρου ἀνασκαφὴν ἀναγκαίων χρηματικῶν μέσων, ἀλλοτε δὲ διότι ἐλαχίστη μόνον ὑπῆρχεν ἐλπῖς ἀνευρέσεως σπουδαίων λειψάνων, τῶν πλείστων τῶν ἐνταῦθα λογίων ἀνδρῶν μετὰ θετικότητος διῆσχυριζομένων, ὅτι ἀποπειρατήριος ἀνασκαφὴ γενομένη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, καθαρῶς τὴν παντελῆ τοῦ θεάτρου τούτου καταστροφὴν ἀπεδείξεν. Καὶ δόμως κατὰ πόσον ἡ γνώμη αὐτῶν αὕτη ἦν ἐσφαλμένη ἀπέδειξεν ἡ ἐσχάτως ἐνταῦτα γενομένη ἀνασκαφή.

Τὴν σήμερον τὸ πλείστον μέρος τοῦ θεάτρου ἀγεσκαμένον εἶναι, καὶ ὁ βουλόμενος δύναται εὐκόλως ιδίοις ὅμμασι νὰ σχηματίσῃ ὀλικὴν καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα αὐτοῦ ὡς καὶ ἐν γένει τῶν ἑλληνικῶν θεάτρων· ἵνα ὅμως διευκολύνωμεν τὸ ἔργον τοῦτο τῷ ἀναγνώστῃ ἡμῶν, θέλομεν τῷ ὑπόδειξει ὁδηγοῦντες αὐτὸν τὰ κυριώτερα τῶν εὑρθέντων. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐκ μεσημβρίας προσερχόμενοι θέλομεν ἀπαντήσει διαφόρους ὑπογείους τοίχους, ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καθ' ὅπαν τὸ μῆκος τοῦ θεάτρου ἐκτεταμένους· τοὺς τοίχους τούτους εὐλόγως δυνάμεθα νὰ ἐκλάθωμεν ὡς θεμελίους τοίχους τῆς σκηνῆς αὐτῆς καὶ τῶν διαφόρων ὄπισθεν αὐτῆς δωματίων τῶν εἰς χρῆσιν τῶν ὑποκριτῶν, κατε-

χόντων τὴν θέσιν τῶν τὴν σήμερον Coulisses καλούμενων. Τοῦ προσκηνίου σχεδὸν δὲν δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν τὴν θέσιν, ἀν ὡς τοιούτου ἵχνη δὲν ἐκλάθωμεν τὴν σειρὰν μαρμαρίνων πλακῶν τῶν πρὸ τῆς ὄρχήστρας ἐκ τῆς δυτικῆς μέχρι τῆς ἀνατολικῆς παρόδου ἐκτεινομένων, ἐφ' ὧν καὶ ἵχνη στηλῶν εἰς τὰ ἄκρα διεσώθησαν. Πιθανῶς ὅμως θὲ ἀναγκασθόμεν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὰ ὡς ἵχνη μεταγενεστέρου προσκηνίου τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Πάροδοι καλοῦνται οἱ ἀμφοτέρωθεν τῆς ὄρχήστρας διάδρομοι δι' ὧν εἰσήρχοντο οἱ τε θεαταὶ καὶ ὁ χορός· τῶν παρόδων τούτων ὁ πρὸς Βορρᾶν τοῖχος ὡς καὶ ἐν μέρει καὶ ὁ πρὸς μεσημβρίαν διεσώθη, ἡ ἀνασκαφὴ ὅμως αὐτῶν δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι ἐντελῶς. Πρὸ τῆς ὄρχήστρας, ἅπαν σχεδὸν τὸ μῆκος αὐτῆς καταλάμβανων ἐξετείνετο τοῖχος μεταγενεστέρας ἐποχῆς, οὕτινος ἡ πρὸς τὴν ὄρχήστραν πλευρὰ κομεῖται δι' ἀναγλύφων παραστάσεων πιθανῶς τοῦ μύθου τοῦ Διονύσου· τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα καθαρῶς ἐμφαίνονται ὡς μεταγενεστέρας ἐποχῆς ρωμαϊκῆς ἔργα· τοῦ τοίχου τούτου διεσώθη μόνον τὸ ἥμισυ τὸ πρὸς δυσμάς· εἰς τὸ μέσον τῆς ὄρχήστρας διεσώθη μικρὰ κλίμακες ἐπὶ τοῦ τοίχου τούτου φέρουσα, ἐφ' ἓτις μεταγενεστέρας ἐποχῆς ἐπιγραφὴ δηλοῖ ὅτι ὁ τοῖχος οὗτος τοῦ λογείου ἀνηγέρθη ὑπὸ Φαιδροῦ τινός, ὅστις, ὡς ἐξ ἄλλης ἥδη ἐπιγραφῆς γνωστὸς εἴναι, ἔζη κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς τετάρτης μετὰ Χριστὸν ἐκατονταετηρίδος· τὰ ἐπὶ τοῦ τοίχου τούτου ἀνάγλυφα δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τῆς τοῦ Φαιδροῦ ἐποχῆς ἔργα, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰκάζομεν ὅτι ὁ Φαιδρός εὑρὼν αὐτὰ κομοῦντα τὴν πρὸς τὴν ὄρχήστραν πλευρὰν τοῦ ἀρχαιοτέρου λογείου, μετετόπισεν αὐτὰ καὶ ἐκόμησε δι' αὐτῶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγέρθεν λογεῖον. Τῆς ὄρχήστρας τὸ λιθόστρωτον ἔδαφος, ὡς καὶ αἱ περικυκλοῦσται αὐτὴν ἀνορθωμέναι μαρμάρινοι πλάκες εἶναι βεβαίως μεταγενεστέρας ἐποχῆς· καὶ τὸ μὲν ἔδαφος πιθανῶς τῆς τοῦ Φαιδροῦ, αἱ πλάκες ὅμως ὡς εἰκάζομεν ἀνορθωθησαν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἴσως ἡ ὄρχήστρα τοῦ θεάτρου πληρουμένη ὑδάτος ἐχρησίμευε πολλάκις καὶ εἰς παραστάσεις θαλασσίων ἀγώνων. Πέριξ τῆς ὄρχήστρας διέρχεται ὑπόγειος ὁχετὸς χρησιμεύων εἰς ἀποχέτευσιν τῶν τῆς βροχῆς ὑδάτων τῶν ὡς εἰκὸς πληριμυρούντων τὸ ταπεινὸν τούτο μέρος· ἡ κατασκευὴ ὅμως τοῦ ὄχετοῦ τούτου εἶναι ἔργον τῆς καλῆς ἐποχῆς.

Τὰ ἑδώλια ὡς καὶ αἱ δεκατρεῖς τὸν ἀριθμὸν κλίμακες αἱ πρὸς τὰ ἄνω τοὺς θεατὰς ἄγουσαι, εἶναι ἀπλούστατης κατασκευῆς πειραϊκού πωρίνου λίθου,

καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἔκληφθωσιν ὡς ἔργα τῆς καλῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐποχῆς, καθ' ἓν τὸ ὥραῖον δὲν συνίστατο εἰς τὸ πολυτελές ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ εὐρέθρυμον καὶ τὴν ἀπλότητα. Μὲς τοι- αύτης ἐποχῆς θεωροῦμεν καὶ τὰς ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν ἐδωλίων σειρᾶς μαρμαρίνους ἔδρας, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς ἐπὶ αὐτῶν ἐπιγραφὰς, διότι τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων αὐτῶν δηλοῦ ἡμῖν ὅτι ἔχαράχθησαν εἰς μεταγενεστέραν διωματίκην ἐποχήν. Ἐπὶ τῶν ἔδρῶν τούτων ἐκάθηντο οἱ διασημότεροι τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν καὶ ιδίως οἱ ιερεῖς τῶν διαφόρων εἰς Ἀθήνας λατρευομένων θεοτήτων, ὡς αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται δηλοῦσι, αἵτινες πλείστης ὅσης σπουδαιότητος οὖσαι, ὑποδεικνύουσιν ἡμῖν ὅποιαι θεότητητες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ιδίως ἐλατρεύοντο εἰς Ἀθήνας. Ἐν τῷ μέσῳ ἐκάθητο ὁ τοῦ Ἑλευθερέως Διονύσου ιερεὺς ἐπὶ λαμπρῶς κεκοσμημένης ἔδρας, ἀμφοτέρων περικυκλωμένος ὑπὸ τε τοῦ Πυθοχρήστου Ἐξηγητοῦ, τοῦ ιερέως τοῦ Ὁλυμπίου Διὸς, τοῦ ιερέως τοῦ Διὸς Πολιέως καὶ τοῦ Θυηχόου. Πρὸς δυτικὰς αὐτῶν ἐκάθητο ὁ Ἱεροφάντης ὁ ιερεὺς τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος, ὁ ιερεὺς τοῦ Φυταλμίου Ποσειδῶνος, τῶν Χαρίτων καὶ τῆς Ἐπιπυργιδίας Ἀρτέμιδος Πυρφόρου, τοῦ Ἐξηγητοῦ, ὁ ιερεὺς τοῦ Γαιηόχου Ποτειδῶνος καὶ τοῦ Ἐρεχθίας, τῆς Κολαινίδος Ἀρτέμιδος, τοῦ Μελπομένου Διονύσου, τοῦ Βουζύγου Διὸς τοῦ ἐν Παλλαδίῳ, τοῦ βουλαίου Διὸς καὶ τῆς κόρης αὐτοῦ τῆς Ἀθηνᾶς βουλαίας, τοῦ Διὸς Σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς Σωτείρας, τοῦ Ἀντινόου Χορείου, τοῦ Πατρώου Ἀπόλλωνος, τοῦ Μελπομένου Διονύσου, ὁ ιερεὺς τῆς Εὐκλείας καὶ τῆς Εύνομίας, ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὁ τῶν Μουσῶν, ὁ τοῦ Φιλίου Διὸς, ὁ τῶν δώδεκα θεῶν, ὁ τοῦ Φαιδύντου Διὸς ἐκ Πείστης, ὁ τοῦ Δυκήου Ἀπόλλωνος, ὁ τοῦ Φαιδύντου Διὸς Ὁλυμπίου ἐν ἄστει, ὁ ιερεὺς τῶν Ἄνακων καὶ Ἡρωος Ἐπιτεγίου, ὁ τῆς Ούρανίας Νεμέσεως, ὁ τοῦ Ἡφαίστου, ὁ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος, ὁ τοῦ Αὔλονέως Διονύσου, ὁ τοῦ Λιθοφόρου, ὁ τοῦ Θησέως, ὁ τοῦ Βουζύγου τελείου Διὸς, ὁ τῆς Δῆμητρος καὶ Περσεφόνης.

Ἐξ ἀνατολῶν τῆς ἔδρας τοῦ Ἑλευθερέως Διονύσου, εὐρίσκομεν τὰς ἔδρας τοῦ Ἱερομνήμονος, τοῦ ιερέως καὶ ἀρχιερέως τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, τοῦ ιερέως τοῦ Ἑλευθερέως Ἀδριανοῦ, ἐπειτα ἐλλείπουσι τέσσαρες ἔδραι, ὅμως πιθανῶς αἱ δύω ἡσαν τοῦ Ἐπωνύμου ἀρχοντος, καὶ τοῦ ἀρχοντος βασιλέως, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ δύω θραυσμάτων ἐνταῦθα εὑρεθέντων, εἴτα ἥρχετο ἡ ἔδρα τοῦ Πολεμάρχου, μετ' ἐπειτα ἐλλείπουσι δύο ἔδραι θεομοθετῶν καὶ διε-

σώθησαν τέσσαρες ἔδραι τούτων, ὥστε οἱ ἐννέα ἀρχοντες ἡσαν πλησίον ἀλλήλων παρ' αὐτοὺς εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ Ἱεροκήρυκος, πάλιν ἐλλείπουσιν ὅπτὸς ἔδραι, καὶ εἴτα εἶναι αἱ ἔδραι τοῦ ιερέως τοῦ Ἰακωβαγωγοῦ, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ Πυρφόρου ἐξ Ακροπόλεως, τοῦ ιερέως τοῦ Δήμου τῶν Χαρίτων καὶ τῆς Ρώμης, τοῦ Κήρυκος Πανάγους καὶ ιερέως, καὶ τέλος λείπουσι τρεῖς ἔδραι· ὅπισθεν δὲ τῆς ἔδρας τοῦ ιερέως τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου τῆς εἰς τὸ μέσον τοῦ θεάτρου διεσώθησαν αἱ τοῦ ιερέως τῆς Ὁλυμπίας Νίκης, τοῦ Δαδούχου, τοῦ ιερέως τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, τοῦ Στρατηγοῦ καὶ τοῦ Κήρυκος. Ἀλλὰ καὶ ἐνεπίγραφοι βάσεις ἀγαλμάτων τοῦ Ἀδριανοῦ διεσώθησαν ἡμῖν τέσσαρες, ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ὄποιων, ὡς ὄρθοτατα εἰκάζει φίλος τις, δεκατρία εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ θεάτρου ἀγάλματα τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἀπερ αἱ δεκατρεῖς φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς τῷ εἶχον ἀνεγείρει· καὶ βάσεις ἀνδριάντων διαφόρων τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας ποιητῶν, ὃν ἡ μία ιδίως ἐξέχει ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς δηλούσης ὅτι ἐπ' αὐτῆς ἐστηρίζετο τὸ πάλαι ἀγαλμα τοῦ Μενάνδρου, ὅπερ ἥδη ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἀναφέρεται, καὶ ὅτι τὸ ἀγαλμα τοῦτο ἦν ἐκ χειρὸς τοῦ Κηφισοδότου καὶ Τιμάρχου τῶν υἱῶν τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος γλύπτου Πραξιτέλους.

Καὶ τοιαῦτα μὲν περὶ τῆς ἀνασκαφῆς· ὁ βουλόμενος δὲ τῶν ἀναγνωστῶν νὰ φωτισθῇ ἔτι μᾶλλον περὶ τε τῆς σημασίας τῶν εὑρεθεῖσῶν ἐπιγραφῶν ὡς καὶ περὶ τῶν ἀναφερομένων θεοτήτων δύναται νὰ λάθῃ ἀνὰ χειρας τὴν ἐνταῦθα ἐκδιδούμενην ἐφημερίδα «Εὐνομίαν» καὶ εἰς τὴν ἐπιψυλλίδα αὐτῆς νὰ ἀναγνώσῃ πλείστα καὶ διάφορα περὶ τῶν ἐνταῦθα εὑρεθεῖντων ἀρχαίων, γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ γλαφυροῦ καλάμου τοῦ ἐκδίδοντος τὴν ἐφημερίδα ταύτην. Ἄν δὲ καὶ τις τῶν ἀναγνωστῶν θελήσῃ νὰ εἰσδύσῃ ἔτι μᾶλλον εἰς τὰ βάθη τῆς ἐπιστήμης, ἀς λάθῃ ἀνὰ χειρας τὴν ἐνταῦθα ἐκδιδούμενην ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα, καὶ ἐν αὐτῇ θέλει οὐ μόνον εὕρει πανομοιότυπως ἐκδοθεῖσας τὰς πλείστας τῶν εὑρεθεῖσῶν ἐπιγραφῶν ἀλλὰ καὶ πλείστας σοφάς παρατηρήσεις περὶ αὐτῶν θέλει ἀναγνώσει.

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ.

